

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi
b.t. allsherjar- og menntamálanefndar
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík 17. nóvember 2014

1411031SA GB
Málalykill: 401

Efni: Umsögn um frv. um br. á lögum um framhaldsskóla, 214. mál

Vísað er til tölvupósts frá nefndasviði Alþingis, dags. 17. október sl., þar sem óskað er eftir umsögn Sambands íslenskra sveitarfélaga um ofangreint mál. Beðist er velvirðingar á því að umsögn er send að liðnum fresti sem veittur var.

Sambandið andmælir tillögu sem fram kemur í 5. gr. frumvarpsins, þar sem lögð er til breyting á 5. gr. laganna þess efnis að í stað þess að sveitarfélög skuli afhenda lóðir undir framhaldsskóla „án endurgjalds“ komi orðin „án kvaða eða gjalda“.

Í skýringum með frumvarpinu kemur fram að fyrir liggi álit ríkislögmans um að ekki felist efnisbreyting í þessari orðalagstillögu. Breytingartillagan hefur hins vegar ekki verið kynnt fyrir sambandinu, eins og eðlilegt hefði verið með tilliti til þess að sambandið er lögbundinn málsvari sveitarfélaga, sbr. 98. gr. sveitarstjórnarlaga nr. 138/2011. Sambandið hefur því ekki fengið tækifæri til þess að kynna sér umrætt lögfræðialit eða eiga önnur samskipti við fulltrúa ríkisins um hugsanlega þörf fyrir þessa lagabreytingu.

Ástæða er til þess að rifja upp umfjöllun um 47. gr. í umsögn sambandsins um frumvarp sem varð að lögum um framhaldsskóla, nr. 92/2008:

„Sambandið er andvíggt ákvæði 47. gr. frumvarpsins og leggur til að sveitarfélögin verði leyst undan áframhaldandi greiðslupátttöku í stofnkostnaði framhaldsskóla, sem og að láta af hendi lóðir án endurgjalds. Líkt og í 37. gr. gildandi laga er gert ráð fyrir að kostnaðarskiptingu verði hagað þannig að þegar sveitarfélögin annast undirbúning og verkframkvæmdir greiði ríkið 60% stofnkostnaðar samkvæmt normkostnaði en sveitarfélagið það sem út af stendur. Þegar ríkið annast undirbúning og framkvæmd greiði sveitarfélögin 40% stofnkostnaðar miðað við normkostnað en ríkið það sem út af stendur. Með stofnkostnaði er átt við byggingu kennsluhúsnæðis, búnað, framkvæmdir á lóð og eftir atvikum heimavistir. Einnig skulu sveitarfélögin leggja til lóðir undir framhaldsskóla án endur-gjalds.

Að áliti sambandsins er það hrein tímaskekkja og algerlega óviðunandi að gera ráð fyrir óbreyttri hlutdeild sveitarfélaga í stofnkostnaði framhaldsskóla þegar fyrir liggur ítrekuð sameiginleg afstaða ríkis og sveitarfélaga um að leggja það fyrirkomulag af. Sambandið leggur á það þunga áherslu að greininni verði breytt þannig að sveitarfélögin beri engan kostnað af byggingu

framhaldsskóla, á sama hátt og ríkissjóður ber engan kostnað af byggingu leikskóla og grunnskóla.

Eins og Alþingi er kunnugt hefur allnokkur þróun átt sér stað í verkaskiptingu ríkis og sveitarfélaga frá setningu laga um framhaldsskóla nr. 80/1996, þegar ákvæði um þessa kostnaðarskiptingu kom fyrst í lög í algjerri óþökk sambandsins. Sveitarfélögin tóku m.a. við rekstri grunnskólans árið 1996 og er því svo komið að þau bera ábyrgð á leikskóla og grunnskóla, sem eru tvö fyrstu skólastigin. Í viðræðum ríkis og sveitarfélaga um verkaskiptamál og fjárhagsleg samskipti undanfarinn áratug hafa fulltrúar beggja aðila lýst sig sammála því að eyða svonefndum „gráum svæðum“ með því að fækka samstarfsverkefnum. Í frumvarpinu er ekkert tillit tekið til þessarar þróunar þrátt fyrir að sveitarfélögin hafi um langt skeið haft uppi þá kröfu að ríkið greiði allan stofnkostnað framhaldsskóla í stað þess fyrirkomulags sem nú er lögbundið. Til frekari áréttingar skal bent á að sveitarfélögin voru leyst undan greiðsluhlutdeild í stofnkostnaði og meiriháttar viðhaldi á sjúkrahúsum og heilsugæslustöðvum með lögum nr. 78/2003, á þeirri forsendu að ábyrgð á framkvæmd og kostnaði ætti að vera á einni hendi.

Sambandið bendir einnig á að mjög hefur hallað á sveitarfélögin í samskiptum við ríkisvaldið um byggingu framhaldsskóla. Á undanförunum árum hefur raunkostnaður verið langt umfram þann viðmiðunarkostnað sem framlag ríkisins miðast við. Ef niðurstaða Alþingis verður sú að fallast ekki á sjónarmið sambandsins um að leysa sveitarfélögin undan því að taka þátt í stofnkostnaði framhaldsskóla hljóta sanngirnirök að minnsta kosti að leiða til þess að miðað verði við raunkostnað í stað viðmiða sem ríkisvaldið setur einhliða.

Einnig telur sambandið óeðlilegt að ætla sveitarfélögum að leggja til lóð undir framhaldsskóla, sem ýmist er ríkisrekinn eða í eigu einkaaðila, án þess að endurgjald komi fyrir eða lóðin reiknist a.m.k. sem hluti af framlagi sveitarfélags í stofnkostnaði. Lóðir undir framhaldsskóla eru augljóslega verðmæti sem sveitarfélög ættu ekki að leggja til framhaldsskóla án þess að endurgjald komi fyrir. Þá er vakin athygli á að sú staða getur verið uppi að sveitarfélagið á ekki lóð undir framhaldsskóla og þarf þá að kaupa hana á markaðsverði til að uppfylla skilyrði laga. Verðmæti lands hefur stórukist á síðustu árum og því er það augljóslega verulega íþyngjandi kvöð á sveitarfélögin að skylda þau til að útvega lóðir undir framhaldsskóla án þess að endurgjald komi fyrir.

Loks skal bent á að sveitarfélögin hafa lítið um stjórnun framhaldsskóla að segja þrátt fyrir að vera að hluta eigendur þeirra. Ríkið setur allt regluverkið og skammtar skólunum fjárheimildir. Samráð skólameistara framhaldsskóla við sveitarstjórnir er almennt lítið og er a.m.k. umhugsunarefni hvort nokkur ástæða sé til að kveða

á um tilnefningarrétt sveitarstjórna í skólanefndir opinberra framhaldsskóla, sbr. 1. mgr. 5. gr.”

Með vísan til framangreindra sjónarmiða fer sambandið fram á að 5. gr. verði felld brott úr frumvarpinu og að nefndin leggi frekar til að ríki og sveitarfélög taki upp viðræður um endurskoðun eða afnám þeirrar kostnaðarskiptingar sem kveðið er á um í 47. gr. laganna.

Virðingarfyllt
SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri